

Nove volitve za deželni zbor.

Z cesarskim pismom od 2. jan. t. l. razpuščali so se dozdanji deželni zbori (Landtage) in razpisale nove volitve. Ljudstvo ima torej sopet pravico, si izbirati tiste može, ki ga bodo potem zastopali, zanj govorili in delali v deželnem zboru.

Naj Vam tedaj v kratkem povem pravice teh deželnih zborov, da iz tega sami sprevidite, kako važne da so volitve kako težko da je najti pravih mož za poslance, kako težko breme pa tudi vsak ima, kdor prevzame poslanstvo, če mu je v resnici mar za prid in dobiček njegovih volilcev.

Deželni zbor je družba, v kateri so zbrani vsi zaupni može ali poslanci cele dežele. Sniti se mora vsaj enkrat na leto v glavnem mestu, da se pogovarja in posvetuje v vseh zadevah in potrebah dežele in ljudstva in sklepa take postavbe, katere bodo v prid celej deželi. Deželni zbor ima v skrbi deželno premoženje, s katerim mora varčno ravnati, da se ne potroša preveč denarjev za nepotrebne stvari. On mora skrbeti za ceste, bolnišnice, jetnišnice; potem za šole srednje vrste, za tako imenovane realne in latinske šole, da se napravijo, kjer se kaže potreba. Sploh mora deželni zbor gledati na to, da se ljudstvo podučí v vseh njemu potrebnih vednostih. Posebno kar se tiče slovenskega štajerja, bi moral deželni zbor skrbeti za take kmetijske šole, v katerih bi se že odrasli kmečki fantje lahko podučili in izurili v kmetijstvu, vino- in sadjoreji i.t.d. Moral bi tudi paziti naš štajerski deželni zbor, ker je on zastopnik cele štajerske dežele, da setudi nam Slovencem, katerih je tretji del vseh prebivalcev štajerskega vojvodstva, ne krati pravica, ampak, da tudi mi Slovenci uživamo vse dobrote in pravice, kakor naši nemški sosede. Naš deželni zbor mora biti tudi nam Slovencem skrbna, mila mati, ne pa neusmiljena mačeha, ki nas suva v kot in nam za jed vrže le pičle drobtinice od bogato obdarovane mize. Saj tudi mi Slovenci enake in še večje davke plačujemo kakor Nemci in oddamo več naših sinov v vojsko, kakor marsikteri drugi narod.

Deželni zbor ima tedaj precej obsirne pravice in oblasti.

Torej je jako važno, koga da volimo za našega poslanca; kajti kokošni poslanci pridejo v deželni zbor, takošne bodo postavbe, ki jih bo sklepal.

Prepričali smo se dosti žalostno v preteklih šestih letih, kako se nam godi in kaj da je storil graški deželni zbor za nas, ker smo žalibože pred šestimi leti tako nesrečno volili, da so prišli v deželni zbor štajerski tudi od naše slovenske strani večidel taki može, katerim je bilo le za čast poslanstva za potrebe in stiske slovenskega ljudstva pa nič niso marali. Samo g. M. Herman, ki so si ga zvolili možje ptujskega in rogaškega okraja (Slava jim!) in g. dr. Razlag, poslanec celjskega volilnega okraja, borila in poganjala sta se celi čas nevtrudljivo in nevstrašljivo za pravice našega ljudstva, nasvetovala najboljše postavbe in priprave, da bi se saj nekaj poboljšal truda- in skrbipolni stan naših kmetov. Pa kaj jima je pomagalo junu pošteno početje, ker je v štajerskem deželnem zboru mnogo več nemških poslancev, ki jim nič niso znane naše žalostne okolščine in ker še tudi tisti može, ki so bili izvoljeni od slovenskih kmetov, so še celo nasproti govorili tema dvema in tako res grdo izdali svoje volilce.

Šest celih let zboroval je dozdanji štaj. deželni zbor ino v vseh teh šestih letih, kaj je storil za spodnje-Stajersko in njega slovenske prebivalce? — Malo manj, ko nič!

Temu pa smo si tudi nekaj sami bili krivi, ker si pri prvi volitvi l. 1861 nismo zbrali takih možev za svoje poslance, na ktere se moremo zanašati, da nas ne bodo izdali.

Sopet po šest letih si smemo voliti nove poslance. Bodo tudi zdaj tako slabo ravnali, kakor l. 1861? Mislim, da ne! Skušnja če tudi nesrečna, nas je vendar učila, da vsaj vemo, komu smemo zaupati, komu ne, da vemo, kdo je v resnici naš prijatelj, in kdo le na videz. Takim hinavcem pokazali bomo, da jih dobro poznamo, če se še tako sladkoustijo. Bodimo složni in pogumni! —

Po tehtnem prevdarjanju in po dogovoru zvolilci raznih okrajev, Vam priporočamo te-le može, da jih izvolite za svoje zastopnike v deželni zbor:

1) Za volilni okraj Maribor, slov. Bistrico in Šent-Lenart, g. dr. Jože Vošnjak, c. kr. zdravnik v slov. Bistrici; g. dr. Ferdinand Dominkuš, odvetnik v Mariboru.

- 2) Za volilni okraj Ptuj in Rogatec, g. Mih. Herman.
- 3) " " " Ljutomer, Ormuž in gornjo Radgono, g. dr. Mat. Prelog.
- 4) " " " Brežce, Sevnico in Kozje, g. Alojzi Lenček, posestnik na Blanci blizu Sevnice.
- 5) " " " Celje, Vransko, Laško, Gornji grad, Jelše in Konjice, g. dr. Razlag, g. Janez Lipold, posestnik v Mozirji.
- 6) " " " Slovenji Gradec, Marnberg in Šostajn, g. Jakob Meško, dekan v Marnbergu.

Imeni Herman in Razlag svovite po vsem Slovenskem. Ni nam torej treba, nju še posebno priporočati. Prepričani smo, da Vi volilci iz ptujskega in rogaškega okraja tudi pri volitvi 21. januarja vsi kot en mož boste glasovali za g. Hermana, ter mu tako vsaj nekoliko skazali hvaležnost, katero mu je dolžen ves slovenski narod. G. Herman je v preteklih šestih letih v graškem deželnem zboru za nas Slovence prestal marsiktero grenko uro, požirati moral marsiktero britko besedo; vendar ni se prestrašil, stal je kakor trdna skala sredi viharnega morja in pri vsaki priložnosti je zagovarjal in se potegoval za pravice svojih slovenskih volilcev. Slava in čast g. Hermanu! Slava in čast pa tudi njegovim volilcem v ptujskem in rogaškem okraju. Njega zvesto podpiral v deželnem zboru je vselej g. dr. Razlag; volilci celjskega okraja, ki so si ga enoglasno zvolili za svojega poslanca, imajo v njem zastopnika, kateri ni samo v sreč vnet za blagor naše domovine in našega naroda, ampak, kateri tudi to, kar v sreč čuti, ve razodeti v krepkem prepričavnem govoru.

Za drugega poslanca Vam, volilcem celjskega volilnega okraja svetujemo g. Janeza Lipolda, posestnika v Mozirji, kateri ne ve samo iz lastne skušnje, kako trdo se kmetu godi, ampak se je tudi zmirom trudil za povzdigo kmetijstva in trgovine v južno-slovanske kraje.

Vi volilci mariborsko-, slov. bistriško-, šent-Lenartškega okraja imate take može med Vami, kateri se vedno potegujejo za Vaše pravice in Vaše dobro. Gg. dr. Jože Vošnjak, zdravnik v slov. Bistrici in dr. Ferd. Dominkuš, odvetnik v Mariboru ne poznata samo dobro vse okolščine teh treh okrajev, ampak sta tudi iskrena rodoljuba in bota gotovo, kedar bo le treba v deželnem zboru povzdignola svoj glas za slovensko ljudstvo in njegove zadeve in potrebe. Zvolite ju toraj za Vaša poslance!

Ljutomer, Ormuž in gornja Radgona! Lepi kraji! Na Vaših homeih naj zlahtnejše vince dozori in razveseljuje človeško srce. V Vaših kmečkih hišah porodil se je že marsikteri mož, kateri zdaj slovi po svoji učenosti, po svojih vednostih, pa vendar ni pozabil na prekrasni svoj rojstni kraj, ni pozabil, da je sin slovenskega naroda. Lehko bi Vam toraj nasvetovali celo vrsto Vaših rojakov, kateri bi vsi imeli vse lastnosti, zastopati Vas v deželnem zboru. Po izrečeni želji volilcev teh krajev pa priporočujemo Vašega rojaka, g. dr. Mat. Preloga, zdravnika v Mariboru. Ker je kot zdravnik mnogo let med Vami bival, Vam je dobro znan. Dr. Mat. Prelog naj bo toraj Vaš poslanec v prihodnjem deželnem zboru.

Vam, volilcem, brežko-, sevnško-, kozjiškega okraja priporočujemo po dogovoru s tamošnjimi volilci za poslanca, g. Aloj. Lenček-a, posestnika na Blanci blizu Sevnice. Kot gruntni posestnik naj bolj pozna res velike težave in breme kmečkega stanu in ker je pošten mož, ki mu je v resnici mar za večji blagor našega ljudstva, se bo tudi v deželnem zboru zmirom potegoval za polajšanje teh bremen.

Vi volilci v slovenje-graškem, šostajnskem in marnberškem okraju ne boste sami zaostali za vsemi drugimi Slovenci. Tudi Vi boste stopili v kolo svojih slovenskih rojakov, spoznavši, da vsi prebivalci ene hiše, vsi družniki ene družine morajo skup držati, morajo biti enih misli, drug drugemu pomagati, vsi stati za enega, vsak stati za vse, če hočejo, da se ne podere hiša, da ne propade družina. Tudi Vi Slovenji-Gradčani, Šostajnečani in Marnberžani ste naši slovenski bratje, tudi Vi ste sinovi slovanskega naroda, čez katerega ni večjega na svetu. Zvolite si za svojega poslanca Slovence, zvolite si Slovence, ne pa tujega človeka, inostranca, kateremu bi bilo toliko mar za slovenske volilce, kakor volku za jagneta. G. Jak. Meško, dekan v Marnbergu, katerega Vam priporočujemo, je samostalen in izveden mož, kateri ima srce za Vas in kateri bo tudi združen z drugimi slovenskimi poslanci v deželnem zboru zagovarjal pravice in želje svojih volilcev. Le zvolite ga!

Slovenci! Te može Vam svetujemo za Vaše poslance. Vsi slovijo v svojih okrajih ne samo kot pošteni, ampak tudi kot izvedeni, rodoljubni, samostalni in srčni možje trdnega značaja, ki se ne bojijo nobene zamere, če gre za resnico in pravico in ki se bodo tudi v deželnem zboru dolgih šest let vselej upali, resnico vsakemu, tedaj tudi vladi v obraz povedati. Ravno takih mož pa nam treba v sedanjih časih.

Volilci! V vaših rokah ni samo vaša osoda, ampak tudi osoda celega ljudstva, katero je izbralo Vas, da v njegovem imenu izvolite poslance. Imenitna je Vaša naloga. Pridite torej vsi k volitvi, ker je vsak glas važen in morebiti celo odločilen. Pridite vsi! Pri volitvi pa se ne dajte odgovarjati, niti oplasiti, ne dajte se slepariti od krivih prerokov, ki se bodo plazili okoli Vas, pa Vas skušali preobrniti s hudobnimi lažmi in gerdim obrekovanjem. Ostanite stalni, in glasujte posvobodno vsi, kakor en mož, za poslance, katere Vam nasvetujemo.

Bodimo složni in zmaga bo naša!

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

Kar nam koli rožic na svetu cveti,
Tak mi to vince naj lepši diši;
Naj je zima ali spomlad,
Naj je človek star ali mlad,
Vsak mi pije ja vince rad! i. t. d.
Star. narod.

Prežlahtna rastlina, naša vinska trta, trs, loza, po srbsko čakot, česko réwa, francosko cep de vigne, nemško Weinstock, -rebe, -ranke, latinsko vitis vinifera imenovana, je morala s svojim lepim vabljivim sadom preljubega okusa že pred vesoljnim potopom znana biti, kako bi jo razumel drugač Noje, izstopivši iz barke, kakor se pripoveduje, hitro na armenskih gorah v Perziji zasajati? Še dandanašnji ondotni previbaleci kažejo popotnikom na bregu Kanat Erivan prvi Nojetov vinograd. Naj že bo Noje prvi viničar in prvi vinopivec ali ne, povestnica mu pusti to čast, dalje tudi nemoremo nazaj kakor do leta 2325 pred Kristom, prvo po vesoljnem potopu. Že v starodavnih časih so pesniki trto popisovali, kakor Homer, Kato, Varro, Dioskorid, Plinij, Atenez, Lucian in Horac, Virgil in Kolumela. Od Virgilijeve pesmi, kako trsje gojiti, imamo lepo prestavo našega dra. Šubica, dobra bi tudi bila od Kolumela zlatih starih navkov, (on piše postavim, njegov brajčni trs je imel 2000 grojzdov, in naznanja, kako je nek Paradij starši imel 2 hčeri in en vinograd, ko je omožil staršo hčer je dal za doto 3ji del vinograda, in je še potem ravno toliko vina pridobil, tako je dal mlajši hčeri 2gi del vinograda, vender mu je po marljivi strežbi ostali tretji del ravno toliko donasal).

Pierij Valerian nam naznanja, da je trs obrezovati nek osel iznašel, ker je lačen nekatere trte čisto objedel, in gospodar si misli trte izgubljene, v jesen pa vidi tiste najbolj grozdja polne, poskušava večkrat trte obrezovati in še druge uči. Zato imajo Grki in drugi stari narodi svoje krive vinske bogove, katerim so vinograjdbo in blagoslov pripisavali, kakor Bahu in Silenu na oslihi jahajoče, in so je tudi nespodobno častili, da so Bakanalije nazadnje gnjusobno končale. Zalostno, da se še dandanašnji včasih kaj takega primeri.

O času Abrahama je v kanaanski deželi tudi trta najzlahtniji pridelk dala, tudi Židovi so se trtoreje skrbno poprijeli, ko so v obljubljeni deželi Palestino prišli, iz katere stajim že prej dva poslanca znani velikanski grozd in smokve prinesla, branje je bilo največje in slavno obhajilo. Tudi Kristus je vino blagoslovil pri gostovanju v Kani Galileji kakor znamenje zvestobe.

Feničanom gre prva čast, da so iz Indije spravili v naše južne dežele rodovitno in imenito trto. Najboljše vino je takrat bilo cipersko, kiosko in falernsko, ob času Julija Cezara je ročka falernskega vina 300 rimskih denarov koštala.

Blizu 610 l. pred Kristom (im. J. d. Welt 3390) so pridli Gali in Kelti, revno ljudstvo iz Azije v naše kraje, (ali Panonijo) in so pod vodjem Belovezijem še dalje strašne planinske gore (Alpe) prekoračili, zapustivši svojo domovino in svoj žledni živež, ker so čuli tamo od sladnega grozdja, smokev in oljk, in soto do Reke Po, najbrš naši stari prededi bili, kateri so pridno trto in drevje sadili, in namest melurjev,

vrčev pučele iznašli, od Grkov pa omike se napili, kakor jo mi zdaj posilama od Nemcev jemljemo (?).

Na Francosko je trta prišla po Foccejih (Phocéer) tako, da je sploh okoli leta 200 pred Kristom trta v južni Evropi domovala, če ravno je verjetno, da je tadi divja trta, tukaj rastla in se na drevesa vpinjala.

Rimljani so začeli iz posebnih vzrokov trto zanemarjati, cesar Domicijan je celo ukazal trto pokončati in prepovedal jo saditi, in tako je vinoreja 200 let po Kristusu hiralala, dokler je naš slavnj preded, modri in junaški cesar Pro b (us) rojen Ilir iz kmetov blizu Sirmije 181 po Kristu začel gorice saditi, (še Nemci mu hvalo pojejo, da je on prvi na Renu terto vpeljal), tudi naše ljutomerske in haloške gorice, kakor tudi vogerske so še od tod, in sirmiško vino je bilo do bitke pri Mohaču naj prvo, po tem še le Tokajec. Naši pridni prededi niso takrat peli: „Bratec pimo vince!“ — „Veselimo se bratec, da se vidimo —!“ vender so kaj veselja imeli pri vinogradu in vinobranje, to je največje obhajilo bilo do danes, tudi so bili gostoljubni in še desetino so radi davali, da so le mir imeli.

Čeravno je ali dobrega namena ali po božji volji že očaj Abraham zapovedal Melkisedeku od pridobljenega plena in Mozes od vsega desetino davati, tak je vender prav za prav še le cesar Karl Veliki desetino in gorajo od vinogradov v 8. stoljetju vpeljal, in večnega spomina vredno pa je leto za nas namreč 1843, kedar je tota službenost odpala.

Zares nima rastline na svetu, ktera bi tako potrpeča še pri tako nerodni roki bila, zato je toliko razširjena.

(Dalje prihodnjič.)

Domače stvari.

(Da se ribe tudi lahko po največji vročini dobro ohranijo) in dalje pošljejo se jim na Francoskem usta in škrg s testom napolnijo, katero se napravi iz drobtine in močnega spiritusa, za tim se povije vsaka riba za se najprej v koprive in za tim v slamo. (Neue Erfind.)

(Kako se erjavenje železnih reči obrani.) Vzemi ednaka delka belega voska in terpentinovnega olja, raztopi ju toliko, da ju lahko prav dobro zmešaš, s takim mazilom dobro namaži železne reči, ktere hočeš erje varovati in s cunjjo tako dolgo teri, da bodo prav svetle. (Frauen Ztg.)

(Obleko in sploh robo napraviti da se ne vžge ali vsaj z plamenom ne gori.) Mora se roba ali obleka v stekleno vodo (Wasserglass,) — se dobi v apoteki — namočiti. Taka obleka se ne more vžgati, temoč samo počasnoleje. Fuks pravi da se tudi les ne vžge, kateri je v tako vodo namočen bil. (Frauen Ztg.)

Sadjoreja.

(Kedaj je najbolje sadno drevje obrezovati?) Imenitni sadjorejec Lukas pravi, da je v pomladi, kedar je obrezovanje naj bolj navadno to tudi najbolj škodljivo. Priporoča zato, naj bi se to po letu činilo in sicer mesca junija, kateri čas je, po njegovi skušnji, naj boljši za ta posel. Če se koj v pomladi drevje obreže, pravi Lukas, lahko zboli, kajti sok, kterege se ta čas mnogo izlije, ima mnogo sladkora, kateri na zraku hitro okisne, to pa čini, da pri toplem in volhken zraku drevje gobasto postane, t. j. zboli in se naskorem celo posuši.

(Allgm. Land. u. Forst. Ztg.)

(Kako se listne uši naj lože pokončajo.) Ako uši listje napadejo, poskropi vejice z apnenim mlekom (beležem). Tudi prigor in maroge na jabolkah se lahko obranijo ako je z apnenim mlekom zmoečiš.

(Land. Zeitschrift.)

(Kako se naj lože preženejo zelske bolhe.) G. Trap, kateri je že mnogovrstne pomočke proti takim bolham skušaval, pravi, da mu ni noben toliko koristil, kot pravi peruvianski gnoj, (guano), kterege je na želišča trosil, na katerim je bolhe opazil. Če se to potrdi, bi moral naš kurji ali golobji gnoj tudi koristiti. (Land- u. Forst- Ztg.)